

Az előadásokon is túl...

Kisújszállás, Városi Művelődési és Ifjúsági Központ, 2012. április 27.

A sok-sok év alatt gyakran felvetődött bennem: meddig szólhatok bele a körülményekbe, a szervezésbe, a rendezők előadásán kívüli viselkedésébe. Mert nyilván az ember tudja a határait, tudja, hogy őt a produkciók értékelésére kérték fel, de nem tud nem nyitott szemmel járni, nem megfogalmazni véleményt, még ha nem is mondja ki.

Előfordult már, hogy emeltebb hangon beszéltem azzal a rendezővel, aki a másik blamálásával próbálta levezetni sérelmét. Mert egyrészt egy versenyszituációban nekem egyformán tisztelnem kell minden csoportot, másrészt nem versenyszituációban is egyformán kell tisztelnem minden csoportot, harmadrészt az osztályteremben, a tanítványaim között is ez az, amire ugrok. Viszont nem tudok mit kezdeni ugyanezzel a gesztussal akkor, ha a szervezők szólnak: előre kellene venni X nagynevű csoportvezetőt, aki persze a legközelebb lakik, és aki persze a többiek értékelését meg se hallgatja aztán.

És van-e beleszólásom abba, ha a szervezők legjobb szándéka, munkája épp ellene dolgozik a napnak. Mert egy-két találós kérdés egy-két produkció között még elmegy. De ha este hatkor azért késik a tizen-nyolcadik produkció, hogy a kétezredik találós kérdés is elhangozhasson a kétezredik cukorkáért, akkor bizony baj van. És láttam már fellépésre váró kislányon, mennyire zavarja a színpadon önmagukba bele-szédülő gimnazista drámások mértéket vesztő „időkitöltése”.

Mindezt azért is írtam le, mert az idei Jász-Nagykun-Szolnok megyei forduló is adott produkción kívüli élményeket. Örültem például, hogy láthatom az elmúlt majd' két évtized fő megyei szervezőjét. Hosszú évekig Fegyverneken rendezték ezt a programot, idén Kisújszálláson találkoztunk (szintén jó szervezésben). A fegyverneki művelődési ház egykori igazgatója, Tühegyi Julianna az új helyen is végignézte a produkciókat, azaz jól láttuk az elmúlt másfél évtizedben, hogy szívén viselte a találkozót. Köszönjük szépen!

De ami azóta sem hagy nyugodni: az eredményhirdetés utáni tortaevős időszakban hallom, amint egyik nagyváradi kicsi (bár tavaly óta húsz centit nőtt...) negyedikes panasolja, hogy azt mondta neki egy néni: biztosan azért kapták ők az aranyat, mert messziről jöttek. Fülembé jutott az a vélemény is, hogy olyan ez, mint a megasztár: határon kívülnek kell győznie.

Minden zsűritag találkozott sértődéssel (ó, magunk is sértődtünk már meg épp elégszer). De azért az döbbenetes, ha egy felnőtt a sérelmét a másik csoportbeli gyerekeknek mondja meg.

Pedig tényleg a nagyváradi produkció volt a legegységesebb, legkimunkáltabb ezen a napon. Ruzs Csilla osztályát évek óta látjuk, először a *Kacor királlyal*. Most a *Kevély Kerekít* adták elő, ugyanabban az egész osztályt mozgó, szerepváltásos, közös szövegmondásos, sokmozgásos formában. A csoport rengeteget tanult két év alatt. Tudnak együtt beszélni (és milyen szépen!), együtt hangulatot, tempót, hangerőt váltani. Látszik, hogy nagyon tudatosak. Márpedig az iskolai színjátszás első számú céljának ezt tartom: a gyerek tanulja meg, hogy mi miért történik minden pillanatban a színpadon. Ha még jó színész is a tetejébe, az csak ráadás. És fegyelmezettek. Mégpedig azzal a fegyelemmel dolgoznak, amely fegyelmet az elmúlt években az iskolában csakis színpadi munka közben láttam: a megértett, belülről jövő fegyelemmel.

Fegyelmezett előadás volt másik is, például a szolnoki művészeti iskola másodikosainak *Nincs kecmec* című produkciója. De itt zsűritársammal úgy éreztük, a fegyelem inkább külső ráhatásra jött létre. Úgy gondolom, róluk hallhatunk még a jövőben.

Rajtuk kívül még két produkciónak adtunk ezüstminősítést: a szintén a szolnoki művészeti iskola *A falu esze* című népmese-feldolgozásának, és a fegyvernekiek *Furfangos Péter* című előadásának.

Általános észrevételünk volt, hogy a darabok nagy részében nincsenek csomópontok, egy hőfokon, egy hangerővel, egy izgalmi fokozattal csordogálnak az előadások. És nincs végiggondolva az, hogy miről szólnak. Némi malíciával egy-két példa: „Nem baj, ha buta vagy, mert ha továbblopod a rablók lopott pénzét, minden rendbe jön.” „Az öregasszonyoknak romlik a hallásuk.” „A papagáj ketrecében nélkülözhetetlen a homok.” stb.

Legjobban az zavart, ami hiányzott. A reménytelen produkciók. Ebben a megyében lakom, így az elmúlt másfél évtizedben itt zsűriztem a legtöbb alkalommal. Hat-nyolc-tíz éve még mindig volt néhány olyan produkció halálra ítélt falvakból, ahol az embernek a nívótól függetlenül sírni volt kedve: ugyan milyen jövő áll ezek előtt a gyerekek előtt. Nem is igen lehetett haragudni a dramaturgiai összevisszaságokra. Úgy látszik, ezek a falvak, ezek az iskolák még mélyebbre kerültek: már olyan sincs, hogy gyengécske produkciókkal legalább egyszerűen utaztatni lehessen a legkilátástalanabbakat.

Achs Károly